

Aenyienz Makgak

It
“Duicangj gungz” dwg aen vamingz Mbanj-byagujhanz Swnghcanjdui duicangj Dauz Fuzgyangz, aenvih aen doih de swnghcanj、gwndaenj nanz lai cungj hwnj mbouj bae, gyoengqvunz couh yungh aen vamingz neix dingjlawh caenmingz de.

Gizsaed doenghbaez Byagujhanz mbouj gungz, hozcozva seiz gyau gij haeuxliengz、nungz fucanjbinj lijimiz cienzrom ngaenzhangz seyen, cungj mauhgvaq fanh maenz. Ndigah, gauj gunghseva le, mwh nienzcoz Dauz Fuzgyangz couh dang swnghcanj duicangj, de ndaej ok aen gingniemh ndeu: Danhfanz dwg cingsaenz baihgwnz, cungj aeu cibcukcib bae hengzguh. Yienghneix, gaihgz doucwnggh、hag Dacai、biu ciuh bih swh de coengzlaiz mbouj daj cingzsoq; liggaeuq ndwen haj、roek seizhong seyen hoengq ndaej got vanj cuk geq vax geq loz, de lij naeuz: “Cingznyienh naengdungx nem ndoksaen, hix mbouj famh loh sienq loekcak!”

Gek ndoi mbouj doengz mbwn. Mbanjlahgyah liz Mbanjbyagujhanz ngamq miz samcib lai leix gyae haenx, dauq mizdi “boih ging fanj dauh”. Mbanj neix youq hozcozva seiz gij naengzlig swnghcanj、gwndaenj beij Byagujhanz ca lai lo. Hoeng bouxdaeuz aen mbanj neix haemq “gan”, mbat laemx couh rox in. Seiz yaengx sang sam mbaw geiz, gyoengqde fatyienh miz raemhngauez, couh caeg doiq cijsi baihgwnz guh di gajjvuenh, cei qnoix dwg baihgwnz roq laz gyoengqde mbuep ndoengj, cungj mizdi mbouj doiq diuh geijlai. Daegbied dwg Ginh Fuzdingz dang duicangj le, “siuj dungcoz” engq lai lo. Beijgangj bi roek sei q、roek haj gauj cienzmienh “sei q cing”, de dauq gauj aen yindung haifwz, yungh song sam bi couh cauh ok benq ndoengfaex makgak sam bak lai moux. Aenvih gienh saeh neix, “vwnzva da gwzming” seiz de baenz daeuzhauh guhyiengh byaij diuzloh swhbwnj cujyi, ngaiz yienhcieingzhoih bae, gunghse hagsibban daeuq, gauj ndaej gyukhuhu. Engq hawj de sim’ in dwg, Dauz Fuzgyangz daj nienzcoz seiz couh caeuq de nyinh “doengzbangz” (lauxdoengz) haenx, gawqyienz hix cuengq de geij bauq, lij naeuz gijmaz “gaihgz doucwnggh couh dwg loegcin mbouj nyinh”, bae gvaq le couh aeu “gatcied baedauq”.

“Ndaem gva ndaej gva, ndaem duh ndaej duh”. Geij bi neix ndoengfaex makgak Mbanjlahgyah souhaeuj lailai, aen swnghcanjdui yat haeu j doihfouq bae lo; hoeng Byagujhanz lijdwg gen raez buh dinj, haeuxdungsiu、swnghcanj ciqcienz、laice i yiemqcienz daengj cungj mauhgvaq fanh maenz. Dahsau ndawmbanj lumj miz doiq fwed ndeu nei, byawz mbin ndaej couh mbin, miz di vanzlij daiq hwnj boh meh dem; byawz mbin mbouj ndaej couh ienq swhgeij seng loek dieg. Duicangj gungz gujsuenq gvaq, daj bi roek roek daengz bi caet roek, gungh miz seiqcib ngeih vunz mbin okbae, haih ndaej ndaw mbanj miz haujlai daegmbauq cungj aeu mbouj ndaej yah.

Bungq ding lai le duicangj gungz cij hainduj naemj: Mbanjlahgyah caeuq Byagujhanz mbwn

八角姻缘

□ Moz Yimingz sij Ouh Caijfangh hoiz

□ 莫义明 著 欧彩芳 译

“穷队长”是苦寒山寨生产队长陶扶强的外号,因为队里的生产、生活长时间上不去,人们就用这个外号代替了他的真名。

苦寒山过去并不苦,合作化时交的公粮、农副产品以及社员银行存款,都突破万字号。因此,公社化后年轻的陶扶强当生产队长时就得出一条经验:凡是上头来的精神,要不折不扣地贯彻执行。于是,阶级斗争、学大寨、批修批资他从不含糊;五荒六月社员捧粥碗数瓦梁,他还说:“宁愿肚皮贴脊背,也不犯路线错误!”

隔岭不同天。离苦寒山只有三十多里的拉珈寨,却有点“离经叛道”。这个寨合作化时的生产、生活水平远不及苦寒山。但寨里的领导比较“鬼”,一跌跤就知道痛。高举三面红旗的时候,他们发现有阴影,对上级的指示便悄悄地改弦易辙,至少是上面打锣他们打鼗算,总有点不对调。特别是金福廷当队长后,“小动作”更多。比如六四、六五年搞面上“四清”,他则来个开荒运动,两年时间就造了三百多亩八角林。为了这事,“文化大革命”中他成了走资本主义道路的头号典型,现场会批,公社学习班斗,搞了个不亦乐乎。更使他痛心的是,年轻时与他认“同旁”(结拜兄弟)的陶扶强,居然放了他几炮,还说什么“阶级斗争就是六亲不认”,批了以后就“断交”。

“种瓜得瓜,种豆得豆”。拉珈寨的八角林近几年收入可观,生产队跃进了富队的行列;而苦寒山却是手长衣袖短,统销粮、生产贷款、超支欠款都突破了万字号。寨里的女孩子都有一对翅膀,能飞就飞,甚至还带着他们父母;不能飞的埋怨自己生错了地方。穷队长估算了一下,从六六年到七六年,飞出去的有四十二个,害得寨里好多小伙子讨不得老婆。

钉子碰多了穷队长这才琢磨起来:拉珈寨和苦寒山自然条件一样,甚至山上的草木也一样,为什么一个由穷变富,一个则由模范变成老大难?后来他终于省悟了:生产队是生产单位,社员不能靠吃“政治饭”过日子。但生产怎样才能搞上去呢?他抓落了许多头发,却抓不出一个好主意。后来回乡知识青年亚培点了他一句:走拉珈寨的道路,发展多种经营。他一下子开了窍,心想:既种八角,又种当年见效的经济作物,做到长计划短安排;以短养长,长短结合。

这个建议,理所当然受到队干部和社员的欢迎。问题是,如何把拉珈寨的经验学来,把品种弄到手。“不入虎穴,焉得虎子”。春头,穷队长决定单独“出访”,与金福廷恢复“外交关系”。他想,我过去与他“同旁”,他总不会翻板凳叫我坐的。

他一大早就上了路,中午时分,到了金福廷的家。金福廷还是那个老样子,脸板红里透黑,身体不胖不瘦。一见面穷队长就开门见山说明来意:“同旁,向你学习来了!”

金福廷愣了一下,但昔日的成见很快就占据了他的心,“蚂拐身上没有毛,我有什么可学的?公社七四年就发出通知,要学习你的批修批资精神!”

“那时放屁也是打雷!”穷队长接过金福廷的茶,“都怪我那时‘懵里懵懂,挑大粪桶,倒了一头,用手来捧’,害得我 现在臭不可闻!而你是真功夫,去年报纸都讲了,日分值五块五,人均分配六百五,我们还不及你的零头。”

“那是资本主义,要铲草除根的!”金福廷学着当年穷队长批判他的腔调。

尽管金福廷话里有刺,穷队长还是笑脸相迎,“那时有眼不识宝,把摇钱树当断肠草。我这次来,一则向你道歉,过去不该把正确的东西当作错误来批;二则向你求援,要点八角、香蕉、薏米种子回去种。如果成功,明年大力推广。”

两人磨了大半天嘴皮,金福廷见穷队长态度诚恳,还是满足了他的要求,叫人给了他种子。但当穷队长向他请教栽培技术时,他却留了一手,含糊其词地说:“黄猄撵出来了,打不打得中是你的事。”

八月中旬穷队长第二次登门,金福廷一见,就知道黄牛下水不拉屎就拉尿,故意问他:“薏米进仓库了吧?”

“进个屁!连一颗芽都不发,我怀疑你给的是隔年种子。”穷队长满腹狐疑。

“那你就错怪我了。”金福廷肯定地说,“你一定没拿开水烫种子。”

“什么?种子还要开水烫?”穷队长睁大了眼睛。(1)

doengz mbwn bya doengz bya, couhlien z gwnz ndoi maj gij go’ nywj hix doxdoengz liux, vihmaz mbanj ndeu daj gungz bienq fouq, mbanj ndeu youh daj yienghndei bienqbaenz lauxdaihnanz? Doeklaeng de dauqdaej roxsingj lo: Swnghcanjdui dwg danvih gauj swnghcanj, seyen z mboujnaengz dan baengh gwn “haeuxcwngci” gvaq saedcej. Hoeng swnghcanj baenzlawz cij gauj ndaej hwnjbae ne? De nyauj loenq bae haujlai byoem lo, hoeng cix naemj mbouj ok saek aen cawjeiq ndei. Doeklaeng daegmbauq Yabeiz boux doegsaw dauqma mbanj neix daezsingj de coenz ndeu: Byaij diuzloh Mbanjlahgyah, gauj lai cungj ginghyingz. De sikhaek couh miz banjdaeuz ndei lo, sim naemj: Gawqaeu ndaem makgak, hix aeu ndaem gij doenghgo bihaenx couh gai ndaej ngaenz haenx, guhdaengz dajveh raez anbaiz dinj; aeu dinj ciengx raez, raez dinj giethab.

Aen naemj fap neix, dangyien z habhoz doih ganbu caeuq seyen z lai lo. Hoeng vwndiz dwg, baenzlawz hag ndaej gingniemh Mbanjlahgyah daeuj, baenzlawz loengh ndaej binj cungj daengz—fwngz. “Mbouj haeu j rongz guk, baenzlawz ndaej guklwg”. Haicin seiz, duicangj gungz gietdingh dandog “okcunz”, caeuq Ginh Fuzdingz hoizfuk “vaigya uh gvanhaeh”. De naemj, gou doenghbaez caeuq de dwg “doengzbangz”, de mbouj gojnaengz fan daengq heuh gou naengh ba.

Caeuxcaeux de couh hwnjroen lo, banringz daengz ranz Ginh Fuzdingz. Ginh Fuzdingz lij dwg yiengh gaeuq, fajnaj hoengz youh ndaem, aenndang mbouj biz mbouj byom. Baez raennaj duicangj gungz couh sohsoh gangj ok de guhmaz daeuj: “Doengzbangz, ma hag mwngz lo!”

Ginh Fuzdingz nyengh le yaep ndeu, hoeng naemj daengz doenghbaez de gig vaiq couh fanjwngq gvaqdaeuj, “ndang duzgoep mbouj miz bwn, gou miz gijmaz ndaej hag? Gunghse caet sei q nienz couh fat dunghcih, heuh dou aeu hag cingsaenz bih ciuh bih swh mwngz!”

“Seizhaenx okroet hix dwg byajraez!” Duicangj gungz cie p gvaq boi caz Ginh Fuzdingz, “gvaiq seizhaenx gou ‘moengxmoengx doengjdoengj, rap song doengjhaex, gon z naengz ngaiz boek, aeu fwngz bae gop’, haih ndaej gou seizneix haeu dai! Hoeng mwngz dwg goengfou caen, bi’ gvaq bauqcej cungj gangj lo, sou ngoenzfaen dij ngaenz haj maenz haj, moix vunz faen ndaej roek bak haj, dou lij beij mbouj hwnj lingzdaeuz mwngz.”

“Aen haenx dwg swhbwnj cujyi, aeu cawz nywj miedrag cijndaej!” Ginh Fuzdingz hag bihaenx duicangj gungz bae de seiz yienghhaenx gangj naeuz.

Couhcinj vah Ginh Fuzdingz miz di coegrwz, duicangj gungz lijdwg najriu coux gvaqbae, “seizhaenx miz da mbouj rox bauj, dawz gofaex loenqngaenz yawj baenz gogauegi. Baezneix gou daeuj, it dwg coh mwngz boizleix, doenghbaez mbouj wnggai dawz cingqdeng dang loekcak bae; ngeih dwg gouz mwngz bangcoh, hawj gou di cehfaen makgak、nywjhom、haeuxlidlu ndeu bae ndaem. Danghnaeuz ndaem ndaej baenz, bimoq couh haenqrengz doi—gvangq ndaem.”

Song boux de muzbak buenq ngoenz, Ginh Fuzdingz raen duicangj gungz caensim caen’ ei q, lij dwg rimhoz de lo, heuh vunz hawj de di cehfaen he. Hoeng mwh duicangj gungz cam de yienghlawz ungganq, de cix hainduj yo fwngz ndeu youq lo, ngwxngax dwk naeuz: “Duzfanz gaenq gyaep okdaeuj lo, dwk mbouj dwk ndaej dawz dwg saeh mwngz.”

Ndawcib ndwenbet duicangj gungz baez daihngaih hwnjdou daeuj, Ginh Fuzdingz baez raen, couh rox duzcwz roengz raemx mbouj dwg okhaex couhdwg oknyouh, de cienmonz cam: “Haeuxlidlu sou haeu j cang bae loba?”

“Sou aen roet! Naed ceh ndeu cungj mbouj didnyez, gou ngeiz mwngz hawj gij ceh dwg cehgekbi.” Duicangj gungz damzbyoedbyoed.

“Yienghneix gangj mwngz couh loenggvaiq gou lo.” Ginh Fuzdingz haengjdingh dwk naeuz, “mwngz itdingh mbouj aeu raemxgoenj daeuj log cehfaen ba.”

“Gijmaz? Cehfaen lij aeu raemxgoenj log?” Duicangj gungz da’ byaengq liux. (1)